

Mer Poveliana

SVERKER

MEDLEMSTIDNING FÖR POVEL RAMEL-SÄLLSKAPET • Nr 2/2020

Dax igen!
Povelkruss
Fler arkivfynd
I rök och dans
Nya medlemmar
Tankebubblemävling
Povel plitade peket
Gycklarnas tid del 3
Povels memoarer del 2
Ramelbuljong – tältversionen
Bunny Blom och Bröstmeiers
kanelcyllrar

SUSANNA RAMEL 1920–2020:

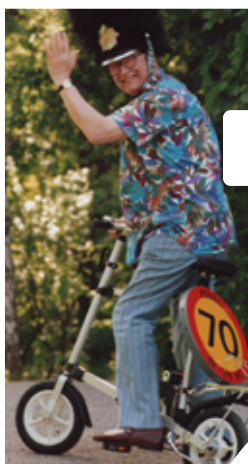
Betydde mest för Povel

sid 4-6

Innehåll

I detta nummer dyker dessa texter upp, oftast illustrerade med illustra bilder:

Ordföranden och redaktören har ordet	3
Susanna Ramel in memoriam	4-6
Bunny Blom och Bröstmeiers kanelcyllindrar	7-9
Gycklarnas tid, del 3	10-11
Povel på vita duken: I rök och dans	12-13
Povel plitade peket: L och M	14-15
Povels memoarer från 1959, del 2	16-17
Dax igen!	18
Visa: Inspirerad utav dig	19
Ramelbuljong, tältversionen	19
Bokrecension: Georg Riedel	19
Povelentusiaster som lämnat oss	20
Opublicerat	21
Povelkryss	22
Nya medlemmar	22
Tankebubblätävling	23
Povelkryss förra numrets rätta lösning	23
Förra numrets tankebubbla	24

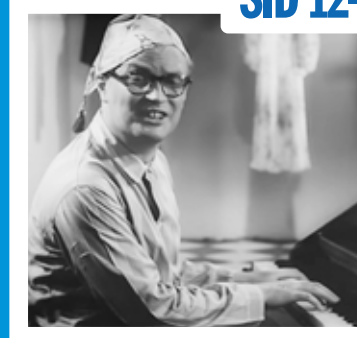
SID 23

SID 4-6

SID 21

SID 12-13

Mer Poveliana
sverker

NR 2/2020. Från starten nr 22.
Medlemstidskrift för
Povel Ramel-sällskapet
ISSN 2000-5997

Redaktionsrådet består av:

Lennart Andreasson, Urban Jönsson,
Andreas Lindberg, Nalle Malmborg och
Börje Åhgren.

...och utöver redaktionsrådet medverkar i detta nummer av Sverker:

Johanna Broman Åkesson, Anders Eldeman, Kalle Lind, Anders Lundquist, Gunnar Olsson, Lotta Ramel, Povel Ramel, Lasse Johanson och Tobias Rydén Sjöstrand.

Material till nästa nummer bör vara redaktionen tillhanda **senast den 1 mars 2021**. Insänt material förutsätts vara avsett att publiceras. Foton bör hålla en upplösning på 300 dpi. Text kan komma att redigeras och kortas.

Omslagsbilden:
Susanna Ramel
från en intervju
i DN 2015.

Ordföranden och redaktören har ordet

Tillfällena att dra på smilbanden

Hej Medlem!

Det allt dominerande coronaviruset ligger ännu som en hotfull, och definitivt livsfarlig, svart blöt filt över oss alla. Lyckas man ändå att för en stund fly verkligheten och inbilla sig att allt är som förr är Povel Ramels underbara värld en skön och trygg tillflyktsort. Visst är det tillfälligt, men ack så givande och stärkande.

Efter en stund på sällskapets ständigt växande hemsida är man på något underligt sätt aningen bättre rustad för den hårda verkligheten. Fast vissa fakta i denna digitala oas slår till extra hårt i hjärteroten när man får det svart på vitt.

Vi har sedan senaste Sverker förlorat vår Hedersmedlem nr 1, den definitivt viktigaste personen i Povel Ramels liv, hans hustru Susanna. Hennes ständiga entusiasm och påhejarglädje för detta sällskap kommer dock att ge oss energi länge länge än.

Ofattbart nog har även Hedersmedlemmen Bill Friman lämnat oss i sviterna efter ett plötsligt slaganfall och den flitige Lasse Seger kommer inte längre att smattra med sin kamera så snart en Povel-träff anordnas. Glädjespridaren Sigge Cederlund, som alltid varit en given och uppskattad underhållare på Lunds uppskattade Ramel-träffar, har tyvärr också lämnat scenen för alltid.

I detta – än en gång förbluffande nog späckade nummer av Sverker – finns dock flera tillfällen att dra på smilbanden. Speciellt fastnade jag denna gång för Kalle Linds och Anders Lundquists respektive underhållande rader om megafon-stjärnan (bra yrkestitel!) Bunny Blom och de legendariska – i verkligheten obefintliga – Bröstmeiers så knapra kanelcylindrar.

Tilläggsas kan dock att de ystra upptagsmakarna och cylinderanhängarna i Povelkretsen till sist fick ett tydligt NEJ OCH STOPP av Knäppups annars så foglige Felix Alvo. Han fick definitivt nog när den galnaste (och kanske dyraste?) idén ivrigt presenterades: ”–Varför inte en enorm bländande skylt med ljusreklam för cylindrarna på Stureplan? –Tänk er texten Bröstmeiers kanelcylindrar! Va? Tänk er! Regelbundet tänds och släcks alla bokstäver utom slut-tampen lindrar!... Va?”

Tvärrstopp för den originella leken blev det alltså. Avslöjas kan dock att på varje styrelsemöte i Povel Ramel-sällskapet – sedan starten – serveras kanelcylindrar! (Att det råkar stå ”Gifflar Kanel” på påsen och att Pågens är leverantör hör ju strängt taget inte hit.) Styrelsen lutar sig mot en cylinderslogan som Povel glömde: ”För bättre beslut”.

Tiderna gör att vi inte kan ordna roligheter för sällskapet som det var tänkt. Båtresan ställdes in, årsmötet blev digitalt osv. Det sker ändå saker bakom kulisserna för att vi skall komma tillbaka som förr så snart ödet tillåter. Mycket nöje så länge med Sverker i väntan på att vi öga mot öga kan ses till sjöss, på någon av våra träffar eller på nästa årsmöte.

Anders Eldeman
Stolt ordförande

Hur länge ska detta pågå?

Jag syftar så klart på pandemin, som aldrig verkar sluta. Inställda föreställningar, föredrag, årsmöten, Povelkryssning etc påverkar inte bara föreningar och företag utan också människor. Men det finns inte så mycket man kan göra åt saken, mer än att sitta still i båten.

Jag frågar mig också ibland, hur länge kan denna tidning pågå? En tidning som nu kommer ut med sitt 22:a nummer sedan starten och handlar om en Povel Ramel, som varit död i 13 år. Tar inte historierna slut? Hur länge ska detta pågå?

Jag kan lova att det kommer att pågå väldigt mycket längre till. Tidningen och sällskapet kommer att överleva både pandemier och allt annat tråkigt här i livet. Povels rika produktion kan fylla många nummer än. Och vi vill, precis som Povel bidra till glädje och humor, vilket kanske är extra viktigt i tråkiga tider.

Tråkigt var det också att nås av beskedet att den person som betytt mest för Povel gått ut tiden. Stort reportage om Susanna Ramel följer på följande sidor.

Vi fortsätter serien av artiklar om filmer där Povel medverkat eller stått som upphovsman. Tobias Rydén Sjöstrand har nu kommit till ”I rök och dans” från 1954.

Jag är mycket glad att Kalle Lind har lånat ut ett stycke ur sin bok ”Snedtänkt” som handlar om Povels påhittade figur Bunny Blom. Sällskapets ständige sekreterare Anders Lundquist har fyllt på med en extra historia om Bunny, där Povel ånyo lyckades lura delar av journalistkåren.

Johanna Broman Åkesson avslutar sin serie ”Gycklarnas tid” där hon beskriver hur Hasse Ekman och Povel Ramel båda färgade 1950-talet med sina filmer. I ”Povel plitade peket” har hon kommit till avsnittet som handlar om bokstäverna L och M.

Povels egna memoarer har kommit till del 2 och lite längre fram i tidningen en personlig berättelse om revyn Dax igen! av Gunnar Olsson.

I slutet av tidningen återfinns som vanligt några bilder från det senaste arkivbesöket samt tankebubblätävling och ett Povelkryss.

Trevlig läsning!

Andreas Lindberg
Redaktör

Povel äntligen invald i Swedish Music Hall of Fame

I april blev Povel Ramel invald i Swedish Music Hall of Fame. I år valdes tio personer in i Swedish Music Hall of Fame (SMHoF), de övriga var: Lill Lindfors, Georg Riedel, Tant Strul, Pugh Rogefeldt, Martin ”Max Martin” Sandberg, Karin Dreijer, Ingela ”Pling” Forsman, Infinite Mass och Håkan Hellström.

SMHoF är en musikalisk samlingsplats dedikerad svensk populärmusik, tillika en ut-

märkelse som instiftats med syfte att hylla dem som haft betydande inflytande över dess utveckling. De första artisterna och musikskaparna valdes in 2004.

En permanent utställning finns sedan en tid tillbaka i Scenkonstmuseets lokaler i centrala Stockholm. Här kan man som besökare ta del av texter, filmer och ett antal unika objekt kopplade till de invalda.

Susanna Ramel blev 100 år. Foto: Nicklas Thegerström, DN.

Susanna in memoriam

Povel Ramels hustru i 58 år, Susanna Ramel har gått ur tiden, tre dagar efter sin 100-årsdag den 4 april i år.

På Wikipedia kan man läsa:

Susanna Ragnarsdotter Ramel, född Östberg den 1 april 1920 i Stockholm, död 4 april 2020, var en svensk friherrinna, skådespelare, sångare och rörelseterapeut.

Under namnet Susanna Östberg och senare Gillgren hade hon flera olika filmroller under åren 1939 till 1941. Hon medverkade senare i radiodeckaren *Herr Hälms öden och Angantyr* i P1 1950–1951 och *Föreningen För Flugighetens Främjande presenterar "Ragabangzingbom"* i P1 1951 samt i låtarna *Dom små små detaljerna*, *Det regnar på vår kärlek* och *Gullet (ska du komma till husse)*, om husse och matte som strider om sin lilla terriers gunst, vilka båda återutgivits på flera samlingsskivor.

Susanna Ramel var dotter till arkitekten Ragnar Östberg och Carin Thiel samt halvsyster till Ulla Lidman-Frostenson och dotterdotter till Ernest Thiel. Susanna Ramel var gift med Sven Arne Gillgren 1941–1949 och därefter med Povel Ramel från 1949 till hans död 2007. Hon var mor till Carina Gillgren, Marianne Gillgren, Mikael Ramel och Lotta Ramel.

Povel Ramel-sällskapets ordförande Anders Eldeman skrev på sällskapets facebook-sida efter dödsfallet:

Med sorg konstaterar vi att den allra viktigaste i kretsen kring Povel Ramel är borta. Povels hustru, Susanna Ramel, född Östberg, sedan 1949 gift med Povel har gått ur tiden.

Susannas 100-årsdag inföll den 1 april och tre dagar senare somnade hon in. Extra olyckligt var att coronakrisens besöksförbud inte tillät familjen att vara hos henne den sista tiden. Endast Lotta Ramel fick dispens. Bortgången var dock inte coronarelaterad.

Susannas betydelse för Povel kan inte nog understrykas. Tillsammans blev de föräldrar till skådespelerskan Lotta Ramel och musikern Mikael Ramel. Från Susannas tidigare äktenskap sörjs hon av döttrarna Carina Gillgren och Marianne Gillgren samt av barnbarn, barnbarnsbarn och många vänner.

Jag minns när jag första gången skulle intervjua henne. Nervös och duktigt respektfull frågade jag:

– Hur var det att vara gift med Povel Ramel?

Susanna svarade blixtnabbt:

– Ja, det var inte så djävla roligt alla gånger!

Hon utvecklade dessbättre resonemanget.

Det var inte så dumt att få sitta vid det ramelska långbordet i köket och få höra vilka andra som suttit där tidigare.

– Ja, det var en ganska kul middag, Sten Broman satt där, Piraten där och Karl Gerhard där... Vad hon kunde berätta! Omtänksamt och dråpligt på samma gång. Thor Modéen var "gullig" och Magdalena Ribbing "oumbärlig".

Susanna var in i det sista en kvick, mycket färgstark och bestämd kvinna med egna åsikter. Hon var den klippa Povel visste alltid fanns där. Povel Ramel-sällskapet har inte bara förlorat den ivrigaste påhejaren och största entusiasterna utan också Hedersmedlem nr 1. Det blir tomt på första bänken på nästa årsmöte.

**Anders Eldeman
ordförande Povel Ramel-sällskapet**

På facebook, bland annat, skrev Lotta Ramel denna personliga betraktelse:

Så var det över.

Begravningen har skett.

En vacker och ur djupet fullständigt smärtsam stund.

Min älskade Mamma, min bästa vän, mitt livselixir, mitt bollplank, den jag skrattat mest med. Hon som har guidat mig. Hon som alltid i alla lägen stöttat mig. Hon som är en fantastiskt inkluderande och inklämmande kvinna. Hon som är obegripligt rolig och rättfram. Hon som alltid är omtänksam mot alla. Hon som alltid ville ge men sällan tog. Hon som lärde mig det mesta om solidaritet och politik.

Hon som skjutsade mig hit och dit när jag var yngre.

Hon som bevarade alla förtroligheter. Hon som inte lämnade någon oberörd. Hon som älskade pappa och alltid var hans största supporter. Förutom när hon tyckte att vissa saker han skrivit” inte var något att ha”.

Och han lyssnade alltid på henne.

Hon som blev förbannad över orättvisor.

Hon som gjorde skillnad.

Hon som jag kunde prata med mitt i natten. Hon som var med på min dotters förlossning. Hon som råkade få med sig teaterkikaren istället för kamera vid det tillfället.

Hon som alltid älskade och ville höra allt om mina äventyr.

Hon som höll om.

Hon som hjälpte mig när mina barn var små och jag behövde hjälp för att kunna arbeta.

Hon som alltid gömde små namngivna gosedyr i resväskor när vi skulle resa utomlands. Spelade ingen roll hur gamla vi blev.

Resultat, jag och mina barn älskar gosedyr nästan lika mycket som riktiga djur.

Hon som tillät mig att utforska och undersöka livet utan kritik.

Hon vars skratt är unikt och högt.

Hon som stod på Ropsten och delade ut flygblad mot kärnkraft.

Hon som sjöng i körer.

Hon som lärt min son så mycket om arkitektur och historia.

Hon som aldrig krävt mer av mina barn än vad dom var villiga att ge vid just den stunden.

Hon som döptes till ”Susanna vår publikmamma” av alla mina kamrater på scen-skolan.

Hon som rös när vi gick och lyssnade på t.ex Carl Orff och hennes hand höll alltid hårt i min vid rystillfällena.

Hon vars mage ”knöt sig” om jag hade ont någonstans.

Hon som alltid var uppe först på morgonen medan vi slashasar (inkl pappa) sov.

Hon som alltid ville att alla skulle vara engagerade vid livliga och långa diskussioner vid middagsbordet, även mindre barn.

Hon som öppnade upp sitt hem för alla oavsett klass, ras, religion och ålder.

Hon som givit mig mina syskon, barn, barnbarn, barnbarnsbarn och vänner för livet.

Hon som varit hela familjens stammoder.

Hon som somnade in 4/4 2020 med mig vid sin sida. Jag vakade i nio dagar och nätter. Outhärdligt att se Mamma tyna bort framför mina ögon.

Hon kämpade in i det sista.

Ville leva.

Glöden i henne var enorm.

Sorgen i mig är monumental och oftast har jag nu svårt att få ner luft.

62 år fick vi ihop.

Tack för mitt liv, Mamma!

Min saknad efter dig är obeskrivligt stor och kommer så förbli.

Den villkorslösa kärleken!

Jag är evigt tacksam att jag kunde vara hos henne.

Det var ensamt.

Döden är ensam.

Min Mamma formade ett hjärta i halsen strax efter att hon dog.

Hon dog exakt 09.29 vilket är mina födelsedatum.

Det ser jag som en sista kärlekshandling från henne.

Mätte Mamma ha det bra.

Jag kommer vara sorgsen och ett skrutt mycket, mycket länge.

Ta hand om varandra.

Stockholm 24 april 2020

Lotta Ramel

Susanna med sin pappa, arkitekten Ragnar Östberg.

Susanna med sin mor Carin Östberg, född Thiel, dotter till Ernest Thiel.

Susanna hade ett stort samhällsengagemang med starka värderingar mot orättvisor.

Alla foton denna sida: privat

Povel och Susanna var gifta i 58 år, till Povels död 2007.

Susanna pussar sonen Mikael.

Gravstenen på Lidingö bär nu bägges namn.

Foto: Lennart Andreasson

Döttrarna Carina och Marianne Gillgren med mamma Susanna på årsmöte i Povel Ramel-sällskapet 2018.

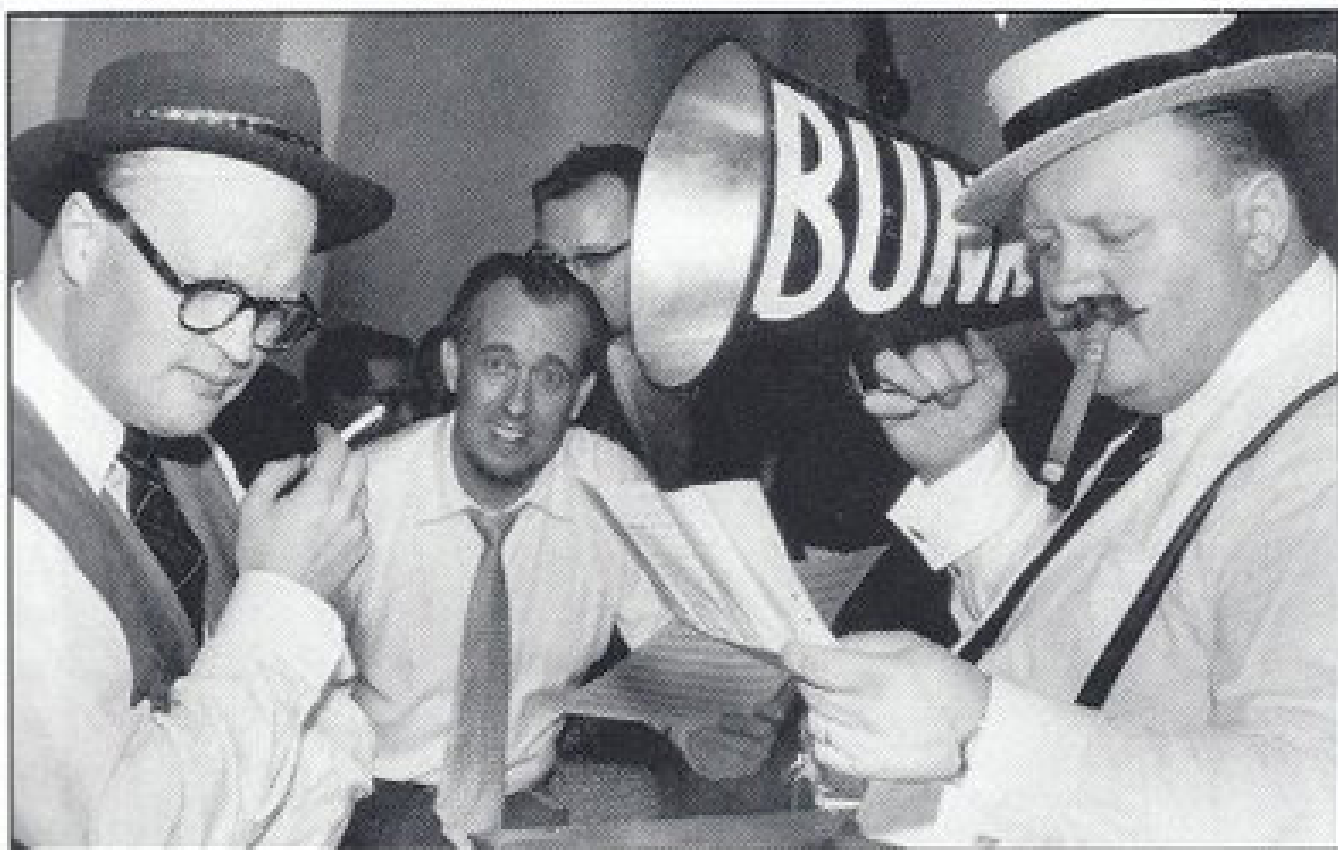

Dottern Lotta, två år gammal, med sin mamma.

Alla foton denna sida: privat

Bunny Blom och Bröstmeiers kanelcylindrar

På femtiotalet var Povel Ramel och Knäppupp så bortom alla gränser oerhört stora att man inte riktigt kan se vidden idag. Samtidigt som Povel själv sprutade ur sej revyvisor som egentligen var osedvanligt intelligenta schlagers, byggde hans kompanjon Felix Alvo upp bolaget till en hörnsten i svensk underhållning.

De gjorde allt som gick att göra i nöjesbranschen då. Till och med importerade jukeboxar (sin tids Spotify).

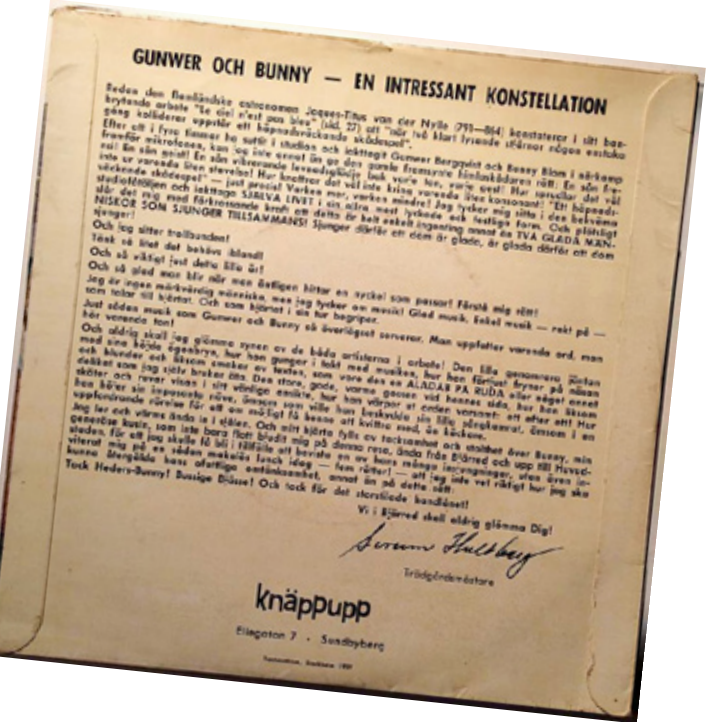
Vad som får det att kvittra i hjärtat på mej är att hur sjukt mycket pengar Povel än tjänade, så stod Leken i centrum för honom under hela hans liv. De där jukeboxaffärerna var han nog mindre engagerad i. Desto mer tid

och krut la han på att lansera ett gäng produkter som inte fanns.

Det började med att en förrådsarbetare i 140-kilosklassen raggades upp och försågs med lösmustasch och halmhatt. Han fick sen bli omslagsgrabb för de Bunny Blom-singlar med titlarna "Det glada fjuttitalet" som Povel sjöng in på plastsksånska. På kreatursmässa uti Humleberry Piggie-Peg hade jag som liten. Jag kunde som sjuåring tydligt identifiera Povels röst så jag undrar hur lyckat det var som prank i praktiken.

Men något förvirrades nog samtiden. Bunny Blom dök så klart upp i egen hög person på premiärer och kanske satt inte dåtidens godtrogna mediekon-

sumenter och var skeptiska. Stod det Bunny Blom på omslaget så var det väl för tusan gubbhakar Bunny Blom som sjöng!

Efter att framgångsrikt ha lanserat en obefintlig artist, gav sej Povel och company på att lansera en produkt som inte fanns. Upptåget är ännu knäppare än den fryntlige fejksångaren som man trots allt kunde kränga singlar med. Att sälja en icke-existerande produkt är att ge bort pengar.

När ett kaffemärke överutnyttjade Povels nuna i en annonskampanj, krävde han i gengäld en egen reklamkampanj. Under veckorna framöver kunde man således läsa annonser som "En cylinder för varje hinder", "Med trippelverkan och repressmak", "Låt inga andra kanelcylindrar lura dig" och "Se upp för efterapningar".

Folk blev naturligtvis nyfikna. Godishandlarna blev nerringda och letade förtvivlat efter grossisten. Skattemyndigheterna fiskade på tidningsredaktionernas annonsavdelningar efter fabriks adress – man hittade nämligen inga årsredogörelser från fabriksens påstådda hundra år ("erhållit medaljer vid Grand Prix i Paris 1863").

Naturligtvis fanns inga kanelcylindrar att få tag i. Povel och hans reklamchef Stig Wallgren – som är den som berättar hela den här historien i sina memoarer – hade visserligen tryckt upp tretusen askar med en gnuttu kanelpulver i innerpappret och följande copywriting:

Kanelcylindrar äro oundgängliga för bättre balans vid för kroppen ovana ansträngningar såsom klättringar, flyttningar och roddturer. Särskilt lämpliga för barn och äldre: kontorsfolk, expediter, internier och alla slags innesittare som behöver ett extra kaneltillskott.

Några kanelcylindrar lät man dock aldrig tillverka. Ingen har hittills kunnat smaka dem och njuta effekten.

Bunny Blom avslöjades så småningom av femtitalets Janne Josefsson och Stig Wallgren meddelade samma dag tidningarna:

Knäppupsångaren Bunny Blom har i dag utnämnts till verkställande direktör i AB Bröstmeiers kanelcylinderfabrik i Sollentuna.

Det här är en historia som gör mej glad in i benmärgen. Det överarbetade, det kostsamma, det interna – allt adjektiv som jag kan relatera till. Vuxna människor med vuxna

titlar och vuxna inkomster, boende på Lidingö, direktörer och reklamchefer, tar sej tid i ett späckat schema för att larva sej.

För att de ville. För att de kände för det. Eller med Bepptes ord: "För skoj gör människan trygg".

Kalle Lind

Ovanstående text är hämtad ur Kalle Linds bok "Snedtänkt" och finns även att läsa på sällskapetets hemsida.

Bunny Blom återuppstod 1995

Det hände sig på den tiden, närmare bestämt onsdag den 5 april 1995, att Sonet/Knäppupp bjöd in media till att celebrera utgivningen av Bunny Bloms samlade verk på CD:n Hela mej.

Naturligtvis skulle myten hållas vid liv, men hur? Harry Asklund, som gestaltade Bunny på 50-talet, var avliden sedan länge och i pressinbjudan stod bland annat "Bunny Bloms öde är för närvarande höljt i dunkel. På 70-talet utvandrade han till Australien och har sedan dess inte hörts av". Povel kläckte idén att en "släkting" till Bunny skulle raggas upp och han frågade undertecknad om jag hade lust att föreställa denne. Naturligtvis kunde jag tänka mig det och fick därför gestalta Bunny Bloms nästkusinbarnbarn Per-Evert Zachrisson-Lloyd.

Många förväntansfulla journalister hade bänkat sig i Kammarmusiksalen på Kungl. Musikaliska Akademien vid Blasieholmstorg i Stockholm. Från talarstolen på den lilla scenen, framför ett stort porträtt av Bunny inom guldrum, inledde Docent Per-Erik Brolinson från Stockholms universitets musikvetenskapliga institution med att presentera Bunny Bloms betydelse i musikhistorien.

Han menade bland annat att "Det mesta tyder på att Blom var en naturbegåvning med förmågan att assimilera disparata populärmusikaliska stilelement och omsmälta dem till sitt alldeles egna idiom, på ett sätt som principiellt faktiskt erinrar om Béla Bartóks självständiga hantering av folkmusikaliska grundelement." När det gäller hur eftervärlden förvaltat arvet från Bunny Blom konstaterade han att "som utpräglad individuella tonkonstnärer, exempelvis sådana som Gustav Mahler, Charlie Parker eller Göingeflickorna, har han inte fått någon direkt efterföljare... Nu snart 40 år efter hans aktiva period, kan vi konstatera att han var den förste postmodernisten. Och detta redan innan själva modernismen hade kulminerat."

Povel övertog talarstolen och beskrev sitt förhållande till Bunny Blom. Att han första gången upplevde honom på en sommarrestaurant utanför Kristianstad, i sin blyghet sjungande dold bakom ett stort, blått, stjärnbeströvt skynke. Hur ideliga övertalningsförsök till slut resulterade i att Bunny kom till inspelningsstudio och gjorde de legendariska

inspelningarna tillsammans med Zigge Zackarin och hans Zockerpullor, för att strax därefter försvinna spårlost.

Inte utan stolthet kunde Povel så avslöja för den samlade journalistkåren att en avlägsen släkting lokaliserats och det var då jag kom in i bilden. Jag fick berätta hur jag vagt mindes att jag som liten satt i Farbror Bunnys knä och att han kallade mig Pevve. Jag kunde också, till Povels stora häpenhet och glädje, berätta att jag faktiskt lyckats få fram Bunnys australiensiska telefonnummer och gärna ville spela upp ett samtal som jag haft med honom.

Det visade sig (förstås) vara en väldigt dålig telefonlinje och på inspelningen där Per-Evert (jag) talar med Bunny (Povel) var det knappt man kunde skönja Bunnys röst, än mindre höra vad han sade. Samtalet bröts efter några sekunder och vid nästa försök kom beskedet "Samtalet kan inte kopplas fram, var god kontrollera telefonnumret". Detta ansågs ändå bevisa att Bunny Blom lever i högönsklig

Povel och Anders Lundquist håller myten vid liv.

välmåga i Perth.

De flesta av de samlade journalisterna hade varit med ett tag och var förstås väl införstådda med att Bunny och Povel var en och samma person. En ung tjej, från vilken tidning minns jag inte, kom dock fram till mig och ställde några kompletterande frågor och ursäktade sig för att hon tidigare trott att Bunny Blom var en uppdiktad person. Alltid lurar man någon...

Anders Lundquist

Gycklarnas tid

– eller hur Hasse Ekman och Povel Ramel fångade och färgade 1950-talet. Sista delen

I detta nummer avslutar vi Johanna Åkesson Bromans resa, som hon kallar "Gycklarnas tid". Det är en artikelserie i tre delar som beskriver Povel Ramels och Hasse Ekmans gemensamma tid på 1950-talet.

Ratataa eller The Staffan Stolle Story

Ratataa är en episk berättelse om de två arketypiska kumpanerna Staffan (Povel) och Vicke (Martin) på äventyr. Allt börjar i deras barndom 1891, på det spöklika Lewfverhielmska godset Svartö slott där Staffan är barn i huset och Vicke en statarpojke. Över släkten vilar Leipzigermässingens förbannelse och en dag dör hela familjen av ett förhäxat vin. Bara Staffan överlever. Han och Vicke blir bortadopterade till major Nibbing, vars nippertippigt plåstriga dotter Charlotte är Staffans trolovade. Pojkarna växer upp och Staffan blir fänrik. Efter en avbruten duell med antagonisten och kvinnotjusaren Kläd Tränger (Ekman) måste Staffan och Vicke ge sig av till tropikerna där de håller på att törsta ihjäl och Staffan sjunger självplägarvisan Ittma Hohah. Väl tillbaka i Sverige arbetar de på herrturken på unionsbadet och därefter i

köket på restaurang Stångryttaren.

En afton sätter sig Staffan vid pianot och sjunger Underbart är kort och då kommer den oskuldsfullt söta Tipsie Blink in och kärlek uppstår. Tipsie upptäcks snart av teaterkungen Albert Ramp (en travesti på Albert Ranft) och inom kort turnerar alla tre som varietéartister i landsbygden. Den fåfänga Charlotte tycker dock att Staffan "fjollar sig" och tvingar honom att förkovra sig för att "bli något stort". Filmens klimax utspelar sig vid en storstilad konsert där Staffans piano-konsert skall framföras. När Vicke i orkestern slår ihop sina cymbaler händer något – Leipzigermässingens förbannelse! Plötsligt uppdagas det att Vicke är den rättmätige arvingen till Svartö slott. Han och Staffan hade blivit bortbytta som små. Och på så sätt "hittar alla sin rätta plats" (för att travestera en av visorna i filmen). Staffan och Tipsie får varandra, och Vicke får Charlotte (som får det hon trängt efter, Svartö slott).

Ratataa är fylld av intertexter – mängder av referenser till specifika filmer, stereotypa karaktärer och film- och teaterschabloner. Filmgenrer som film noir, kostymfilm, musical comedy och stumfilm parodieras och pastischeras. En stor del av handlingen travesterar tematiska klichéer kring artistliv och konstnärsrollen: den typiska framgångssagan (den enkla flickan som upptäcks och blir stjärna), det hektiska turnélivet från stad till stad, samt en konstnärs konflikt mellan att göra det hans hjärta säger honom eller det som omgivningen kräver.

Filmens crazystil återfinns framförallt i dess "ton". Allt är på skoj på ett spexartat sätt; vuxna människor som agerar barnsligt i en rapsodisk saga, uppbyggd av tablåliknande parodier. (En typiskt crazyartad parodisk kontrast är när Vicke och Staffan faller genom taket, rakt ner i den stela borgerliga salongen och börjar framföra en anakronistisk boogie woogie-version av skillingtrycket *Hjalmar och Hulda*.) Parodierna måste man dock vara tämligen vuxen för att fullt ut förstå, vilket är typiskt för crazygenrens sätt att fungera på olika plan.

Något som också ger filmen karaktär av spex är skådespelarnas disparata interpretationer. Vissa är parodiskt teatrala (som Sif Ruuds amma) medan andra, som Hasse Ekman, har en blaséartad, ironisk distans till sin

roll (vilket han har i nästan alla filmer). Om Ramels agerande i filmen skrev en samtida recensent att "han är fullkomligt ur stånd att säga en naturlig replik", vilket stämmer. Ramel går omkring i filmen och gör sin roll helt renons på inlevelse, vilket skapar en lustig kontrast till Ljungs förbehållslösa inlevelse.

Ratataa är en av få fullödiga svenska crazyfilmer och ett koncentrat av populärkulturella schabloner.

Den store amatören

Den store amatören utspelar sig i den sagoliknande staden Fårtuna, eller rättare sagt i den romantiserade föreställningen om en konservativ men idyllisk småstad kring sekelskiftet 1900; med poliskonstapel, skollärare, buspojkar, borgmästare, amatörteatersällskap och karamellbutik. ("Vi trivs med vår stad ... när vi hälsar på någon så gör vi det med ett leende och när det går illa för någon så blir vi ledsna allihop."). Handlingen utgår från en skattkista innehållande ett "uråldrigt" dokument (på buspojksmanér förfalskat) som förtäljer att Fårtuna grundades 1157, alltså för prick 800 år sedan. I centrum står amatörteaterskådespelaren (tillika poliskonstapel) Alfred (Martin Ljung), vilken brinner för den höga konsten och är i full färd med uppsättningen av Othello. Till denna landsortsstad kommer den eleganta teaterdirektören i underhållningsbranschen, Max Wallby (Ekman i sin ständiga roll, med en blinkning mot Gustav Wally), från det moderna Stockholm. I amatörteatersällskapet hittar Wallby "fyndet"

Linda (karamellbutiksbiträde och Alfreds hemliga förälskelse) som drömmer om att bli balettdansös, vilket skildras i en suggestiv drömd danssekvens, som en liten saga (en pastisch på Gene Kellys *An American in Paris*). Wallby lockar henne att rymma till den moderna storstaden och den professionella scenen. Alfred följer dock efter henne och råkar bli indragen i en balett i rollen som Apollon innan han skjutsar hem henne till Färtuna. Linda medger sedan själv: "det är här jag hör hemma". Allt slutar med stadens jubileumsspel där "vikingarna" Ramel och Brita Borg hoppar ut ur ett jättelikt får som man rullat ut på scenen (likt Karl Gerhards trojanska häst) och sjunger nonsensvisan Tio små vikingar.

Filmen är till det yttre parodiskt stiliserat, som ett färgglatt seriealbum eller en sagobok med en banal historia, detaljrika bilder och karikatyrartade figurer. Men historien är i sin stiliserade form också en filmisk motsvarighet till idéroman, där begreppen äkthet, konst och kultur diskuteras via den lättsamma ytan. Framförallt Ljung i sin tolkning av en hängiven amatörskådespelare utgör idédebattens primus motor. (Ljungs särpräglade personlighet gör för övrigt vilken film som helst crazy-artad, som en svensk motsvarighet till Jacques Tatis *Monsieur Hulot*). Ekmans självironiska rollkaraktär och självbespeglande pastischstil ger filmen en remarkabel metakarakter. Massor av detaljer hänvisar till teaterkonst och motsättningarna mellan finkultur och underhållning, vilket var en aktuell motsättning under 50-talet och inte minst en konflikt som Ekman själv brottades med. I en upprörd scen uttrycker Alfred konflikten explicit: "Underhålla! Det är ett förfärligt ord! Människor skall röras, uppröras, skakas in i själen! Men det finns inte längre någon ambition, inga ideal i det professionella teaterlivet av idag. Ingen linje, inget ansvar! Tjo och tjim och tingel tangel kring den snöda mammon! Det är dagens teatersverige det! Konstens fana har sjunkit i dyn. Dom enda som håller liv i den är vi, amatörer, som spelar av kärlek, inte för pengar!"

Filmen bjuder på många andra kontraster mellan "hög" och "låg" kultur: Borgmästaren läser i hemlighet den tecknade serien Lisa och Sluggo. Alfred, som gör skäl för namnet amatör, hänvisar till teaterpedagogen Stanislavskij och talar om "neorealism". På amatörscenen spelas en svärtad Othello och på Stockholmsscenen sjunger en svärtad Fat Mammy Brown. Den parodiartade gestaltningen av självmordsscenen i Othello blir dessutom en parodi på det återkommande självmordstemat i Ekmans seriösa filmer.

Den store amatören är, med sin blandning av sofistikerad estetik, prillighet, metakarakter och filosofisk undertext (och inte att förglömma – Ljungs kongeniala rolltolkning), en mycket originell film; en underskattad pärla i både Hasse Ekmans och Knäppupps produktion.

Funny Boy Ramberättelsen i **Funny Boy** kretsar kring TV-stjärnan, Jonathan Blake (Ramel), vilken drivs och utnyttjas av

TV-producenten Gottwolf Kleminger, som i sin tur drivs av reklamogulens farmor (säljande "Farmors aptitbitar" – "inga ben, inget skinn, ingenting"). Blake längtar bort från den på innehåll tomma och genomkommersiella mediakarouselen och hamnar på den mystiska "Tempus resebyrå" genom vilken han färdas bakåt i tiden. Först till 1800-talet där han blir pianolärare till den olyckliga dottern i skräckhuset Raringe, vidare till Mulliga Mollys sjörövarkrog anno 1500 där han äter köttbullar, och till sist till sagotiden i "landet bortom" där prinsessan Krusidull ska lockas till skratt, innan Blake är tillbaka i nutid. "Vad är tid?" är en retorisk fråga som upprepas.

Den humoristiska handlingen till trots präglas **Funny Boy** av cynism, ondska, girighet och skräck. Under den lättsamma ytan kan man skönja en röd tråd av sökande efter glädje och äkthet, det äkta skrattet, den äkta kärleken, ens sanna jag. Många scener och sånger (som *The Purjolök song*, *Tänk dej en strut karameller*, *Stackars Gottwolf*) handlar om människor som längtar bort och vantrivs eller manipuleras och tvingas till något de inte vill – bort från deras äkta jag. Det finns något mardrömslikt över hela **Funny Boy** med sin science fiction-artade tidsresa och alla de cyniska, karikatymässiga karaktärerna, stilistiskt framställda som pappfigurer. Är det en skärseld Jonathan Blake tvingas genomgå för att hitta sin kärlek?

I stil och form har **Funny Boy**, med sin surrealistiska sagotematik, drag av brittisk pantomim – en gammal, populär musikteaterform där man i burliska former parodierar och travesterar sagor. Typiskt för genren är att leka med könsroller, och även i **Funny Boy** finns såväl manhaftiga kvinnor som några misstänkt kvinnliga män (ett känsligt ämne under 50-talet). I sagomotivet om Dummerjös som försöker locka prinsessan till skratt figurerar Knäppupps återkommande figur, Bertram Fnykström (Martin Ljung), som ofta i sina monologer spekulerar kring konstnärrollen och artistliv (som i *Rock-fnykis*). Här, i sketchen *Fingal Olsson*, resonerar han kring ämnet humor, och tydliggör att det inte är vad som sägs som är roligt utan hur.

Ett påfallande drag i **Funny Boy** är dess amerikanska anknytning som för dåtidens publik måste ha förefallit tämligen främmande. Sverige hade varken TV-stjärnor, TV-reklam eller något som liknade den cyniska mediakarousel som musikalen visar upp. De

flesta svenskar hade inte ens TV. Många musiknummer anknyter också till amerikanska genrer som *På kreatursmässan uti Humbleberry Piggie-Peg* (square-dance), *Vårt bästa gästatabud* (swing och jump) och *Stackars Gottwolf* (the American Song book). Det vore intressant att se **Funny Boy** i en nyuppsättning idag när dess massmediala motiv knappast längre är främmande för publiken.

Slutord

Povel Ramel och Hasse Ekman var tongivande representanter för 50-talets naivistiska strömning. Ramel med sin crazyartade Knäppupp och Ekman med sina filmlustspel. Många beskriver deras verk som glada men ytliga. Och det är delvis sant. Ramel och Ekman skapade glad och ytlig konst – men som samtidigt kunde vara mycket mångbottnad. Det ytliga kan vara meningsbärande och djupet innehållslöst. Detta är inte minst tydligt i deras gemensamma produktioner **Rataata**, **Den store amatören** och **Funny Boy**. Vad som på ett övergripande sätt förenar dessa verk är deras humoristiska distansering – till den seriösa konsten, till populärkulturen, till historien, till samtiden och inte minst till konstnärerna själva.

Det är få konstnärer som varit så lekfullt reflekterande som Ramel och Ekman. Med humoristiska medel och stilistisk finess blottar deras verk både genreschabloner och kulturella spänningar i 50-talets brytningstid. I deras skrattspegel skimtar till och med de stora frågorna kring konsten och livet. Och det är vackert så.

Johanna Broman Åkesson

Referenser:

Broman Åkesson, Johanna: **En egenartad och mystisk pianoman vid namn Povel Ramel** ur texthäfte till CD-boxen **Povel Ramel debut**, EMI, 2013.

Broman Åkesson, Johanna: **Med Gårdagens Dörr på glänt – Povel Ramel och melodins epok**. Sköna konst, 2009/2014 (avhandling, utgåva II)

Broman Åkesson, Johanna: **Povel Ramel – lekens mästare** ur Parnass, de litterära sällskapens tidskrift, nr 4, 2009

Broman Åkesson, Johanna: **Povel Ramel och musiken**. Ehrlingförlagen, 2007.

Ekman, Hasse: **Den vackra ankungen**. 2. uppl. Wahlström & Widstrand, 1955

Forslund, Bengt: **Från Gösta Ekman till Gösta Ekman: en bok om Hasse, far och son**. Askild & Kärnekull, 1982.

Furhammar, Leif & Åhlund, Jannike: **En liten bok om Hasse: Hasse Ekman som filmregissör**. Göteborg: Filmkonst, 1993 Svenska filminstitutet. Svensk filmdatabas, Hasse Ekman: <http://www.sfi.se/sv/svensk-filmdatabas/Item/?type=PERSON&itemid=58707>

Rataata och **Den store amatören** finns på DVD i **Den stora Povel Ramel-boxen**. Studio S Entertainment.

Funny Boy finns att se i en filmad scenversion på SVT Öppet arkiv: <http://oppetarkiv.se/video/2819103/funny-boy>

Povel Ramel på vita duken: I rök och dans

Från och med förra numret av Sverker publicerar vi en artikelserie med Povel Ramels långfilmer och kanske några kortfilmer. Nu har tu-
ren kommit till "I rök och dans" från 1954. Artiklarna är skrivna av filmentusiasten Tobias Rydén Sjöstrand.

I Expressen den 22 juni 1954 kunde man läsa: "De säjs" att Yngve Gamlin & Co fortfarande inte har något namn på den nya Martin Ljung-filmen. Dagens förslag lyder 'Han stod i rök och dans' medan tidigare förslaget 'Hon dansade och somnade' är för långt och förkastats. Premiär den 20 juli."

1952 hade den första knäppuppen Akta huvet gjort succé. Att det nystartade Knäppupp AB skulle producera film var bara en tidsfråga. Våren 1954 skred man till verket. Inspelningen pågick mellan april och juni, och titeln landade till slut i *I rök och dans*. Povel berättar i häftet till LP-boxen *Knäppupplevelser*: "Denna förstlingsfilm blev den totala lössläpphetens triumf. SF gav oss en studio att leka i. Vi hade följande: En enorm arbetslust, en mycket liten påse erfarenhet, 10 000 olika idéer till miljö och handling, två regissörer (Yngve Gamlin och Bengt Blomgren) och ett osäkert antal författare. Inspirerade av en film som jag vill minnas hette *Trio*, där William Somerset Maugham presenterade tre av sina noveller i briljant filmatisering, beslöt vi att sätta ihop tre av våra mest bärande filmuppslag enligt samma modell."

Den röda tråden i denna episodfilm stavas filmparodier. Den "elastiska inledningen" som var så nyskapande med *Akta huvet* finns här också: allt inleds smygande med ett par förfilmer. Den första är en trailer för ett storlaget Martin Ljung-äventyr, den andra är upplysningsfilmen *Från ax till limpa*, som med Nils Jerrings speakerröst redogör för vägen från ax till färdig limpa på rekordtid. Därefter följer en rad sketcher och fragment som tar tempen på olika filmschabloner, med Martin Ljung som ledsagare. Det är i det här segmentet, som ibland kallas "Martins film", som alla idéer "som trillat bredvid" hamnat. Här finns en spring-i-dörr-sketch med en ung Birgitta Andersson och här framför en pyjamasklädd Povel Ramel influensavisan *Bacillen*. Därefter dyker "Somerset Ramel" upp och presenterar sin filmatiserade novellet

De olika paren i höstacksscenen.

Spader Kung, där Ljung spelar Huno Tolftén, en hunsad tjänsteman som drömmer att han förvandlas till Karl XII.

Det tredje segmentet *Snart surnar mjölken* är en attack på den så kallade "bygdefilmen": benämningen på de bonderomantiska film-epos som kunde heta saker som *Rågens rike* eller *Livet i finnskogarna*. Här spelar Ljung

bondpojken Alvard och Annalisa Ericson hans älskade Anna-Marja. Hon sjunger också den vemodiga spinnrocksvisan *Turion turion vem står i tur?* som tillsammans med *Bacillen* utgör de två originallåtar som Povel skrev till filmen. Tanken var att melodin skulle skrivas av Lille Bror Söderlundh, som tonsatte mycket av den övriga musiken. Men det klickade, och Povel fick med kort varsel sätta toner till sin egen text.

I en minnesvärd scen har Alvard och Anna-Marja en tête-à-tête bland höstackarna. När kameran gör en åkning ser vi tre par till som tänkt samma tanke, alla spelade av kända svenska skådespelare: Ann-Marie Gyllenspetz och Birger Malmsten, Ingrid Thulin och Lars Ekborg samt Margit Carlqvist och Hasse Ekman. De två sistnämnda är som tagna ur just en Hasse Ekman-film, elegant klädda och med en vagn med cocktailtillbehör på behörigt avstånd. I boken *Om & till Povel* från 1992 påstås det att även Max von Sydow skulle ha haft en "aktiv part som del i ett av de många älskande paren i filmens höstacksscen." Det är hög tid att avliva denna myt, som bland annat har spritt sig till Wikipedia, en gång för alla. För någon Max syns inte till och uppgiften finner heller inget stöd hos Svensk Filmdatabas.

Regissörerna Yngve Gamlin och Bengt Blomgren var båda noviser i sammanhanget. Inför tv-premiären 1969 berättade Gamlin i Expressen om fördelningen av regiarbetet: "Bengt skötte personinstruktionen i några avsnitt, så Povel Ramel och jag ägnade oss att tänka ut gags." Kockarna var många i denna soppa och Povel nämner i *Knäppupplevelser* en tredje regissör: Sten Kärrby var med som "tillförordnad Funkquistregissör" i *Spader Kung* och syftar på scenen där Georg Funkquist spelar intendent på Nordiska Museet,

Martin Ljung, Annalisa Ericson och Stig Järrel.

Martin Ljung.

dit Tolftén beger sig för att prova (sno) Karl XII:s uniform.

Som tur var hade man ett gäng yrkesvana medarbetare bakom kameran. Fotograf var veteranen Martin Bodin. När Hasse & Tage tio år senare gjorde sin första film **Svenska bilder**, med ungefär lika många idéer och lika begränsad erfarenhet som Knäppupp-gänget, fastnade de också för Bodin. Han var den tekniskt kunnige hantverkaren som behövdes för att förverkliga de ambitiösa idéer som upphovsmännen sprutat fram. Produktionsledaren var en annan garvad filmman, Hans Lagerkvist, som hade varit allt ifrån klippare till regiassistent. Det var också Lagerkvist som regisserade Knäppups ökända **Afrika-film** som aldrig fullbordades, och han omnämns i Povels *Ramel på bal*.

Premiären ägde rum på biograf Spegeln den 30 juli 1954. (Listan i slutet på Povels bok *Som om inget hade hänt* anger 10 juli, och notisen i början av denna text påstår 20 juli, men av allt att döma blev premiären framskjuten.) Den första publiken fick se en version där ordningen på episoderna var om-

kastade: **Snart surnar mjölken** kom först, därefter **Spader Kung** och slutligen **Martins film**. Stockholmsrecensenterna var emellertid på det klara med att bondeavsnittet var filmens trumfkort, och Jürgen Schildt i *Morgon-Tidningen* undrade varför det inte hade placerats sist: "Det är ju en känd sanning att en svag film med ett starkt slut ofta ger ett bättre intryck än motsatsen, om inte annat så för blotta eftersmaken. Nu har kulminationen spelats ut redan i början." Knäppupp tog till sig kritiken och bytte plats på avsnitten efter premiären.

350 000 kronor skulle filmen få kosta, det hade Felix Alvo bestämt. Kalaset landade till slut på en halv miljon. "Povel Ramel, Yngve Gamlin och Martin Ljung är inga billiga människor och filmen blev på tok för dyr, så det var verkligen tur att publiken verkar trivas med den", berättade han i *Aftonbladet* i september 1954. Alvo kunde pusta ut: filmen skulle komma att lämna ett hyfsat netto. Än en gång blev det publik-succé för Knäppupp.

Tobias Rydén Sjöstrand

Yngve Gamlin regisserade och skrev manus.

Fakta om I rök och dans

Produktionsbolag: AB Knäppupp.

Premiär: Biografen Spegeln, Stockholm 10.7 1954. Inspelningen började 31.3 1954. Filmstaden, Råsunda.

Regi: Yngve Gamlin och Bengt Blomgren

Manus: Povel Ramel, Yngve Gamlin, Sten Kärrby

Foto: Martin Bodin

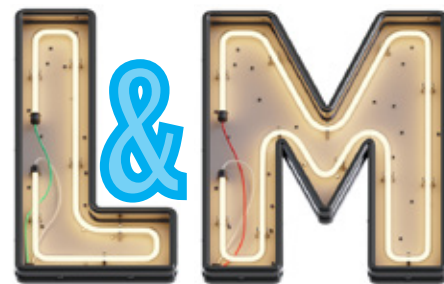
Musik: Lille Bror Söderlundh, Charles Redland, Povel Ramel, Erik Nordgren

Medverkande: Birgitta Andersson, Astrid Bodin, Annalisa Ericson, Flickery Flies, Georg Funkquist, Yngve Gamlin, Ludde Juberg, Martin Ljung, Stig Järrel, Ingvar Kjellson, Jan-Erik Lindqvist, Holger Löwenadler, Ulla Petré, Hjärdis Petterson, Povel Ramel, Mille Schmidt, Alf Östlund m fl.

Följande Ramelnummer ingår: *En trumpet, en klarinett och en gammaldags bas, Bacillen och Turion turion vem står i tur?*

POVEL PLITADE PEKET VERSKONSTIGHETER À LA RAMEL

Lite

Det här är kanske en lite poänglös iakttagelse men jag har upptäckt att "småord", det vill säga ord som lite, liten, litet, lille, lilla och små är frekvent förekommande i Povel Ramels texter. Flera exempel finns redan i titlarna: *Lite fantasi*, *Liten kleptomantisa*, *Liten spritvissa*, *Den lille tecknaren*, *Alla har vi varit små* osv. Vad fyller dessa "småord" för funktion egentligen? I många fall tror jag att dessa ord på ett intuitivt sätt förstärker det komiskt barnsliga draget som genomsyrar de flesta av Ramels låtar. Det lilla, lätta, diminutiva i ord, former och företeelser är ju generellt förknipat med det komiska, underhållande och naiva, medan tyngd och styrka signalerar seriositet. Genom "småorden" punkterar Ramel seriositeten och tar udden av det associativa allvar som skulle kunna smyga sig in här och var i vissa berättelser eller sammanhang. De personer som figurerar i texterna med dessa "förminskande" epitet ter sig också fänigare.

Följande fragment (du hör väl från var?) kan illustrera förekomsten: "Där hör du lille plutt"; "löper upp och ned i basen med små gester"; "klingar från Lilla Paviljongen"; "lät liten pust ifrån granskogens bryn"; "nu skall det bli lite friskare luft"; "Jag har fått en liten fjäder"; "jag ska samla alla kräftskalet i en pryddig liten hög".

Man kan ju också prova att sätta in några småord i texter som är mer seriösa eller komiskt nedtonade så får vi se vad som händer: "Följer du ödets [lilla] väg genom dunkla gränder" eller "Mitt bland [små] rosor och klorofylla" osv. Prova själva! Det är dom små, små detaljerna som gör 'et.

Makaronisk poesi

En av Povel Ramels humoristiska anfäder var den mångsidige författaren Olof von Dalin (1708-1763). Hans humoristiska begåvning har inte alltid varit bekant för eftervärlden. Dalin har varit beskylld både för att vara pekoralist och språkligt underbegåvad, fast Dalin i själva verket parodierade pekoral och gattans språk. Dalin var en stor parodi- och pastischmakare och använde sig av en mängd olika påhittade författaridentiteter, så kallade heteronymer, för att, så att säga, inifrån kunna gestalta olika stånd, yrkesgrupper, kön, genrestilar och åsikter. Hans mest kända heteronym var "Salig Gubben", andra var karoli-

"Lille" i Den lille tecknaren förstärker det komiskt barnsliga draget.

nen Hierts-kott, hovmannen Ehrenmenuett, prästen Bucephalus Mathanasius samt fornforskaren Arngrim Berserk. Visst får man en erinran om karaktärer som vikingen Aristopukbert Snapshornsvarsel, abboten Knagbard Sträng eller den lättsinnige konungen Otensilier Kvastnöje, alla nämnda i Povel Ramels egenmäktiga historieskrivning *Från asar till Wasar*. Dalin skrev som bekant också en påhittad historieskildring, den satirisk-allegoriska Sagan om hästen.

Olof von Dalin arbetade en tid som ett slags hovpoet under drottning Lovisa Ulrika (samt undervisade hennes son, den blivande Gustav III). Tillsammans med drottningen och andra hovmedlemmar lyckade han prästerskapet i det (efter franska förebilder) parodiska sällskapet "Kalottregementet". I detta "celebra" sällskap var drottningen stormästarinna och själv höll Dalin vanvördiga "kalottpredikningar", bland annat som nämnda prästen Bucephalus Mathanasius eller dennes kollega Nicopompus. Kalottregementet var en av förebilderna för Carl Michael Bellmans fiktiv-parodiska sällskap Bacchi orden, där också olika former av ceremoniel, som parationer och begravningsprocessioner, gavs burleska uttryck.

Som hovpoet och i andra skeden av sitt liv, författade Dalin en lång rad tillfällesdikter, exempelvis följande vers, vilken torde tillkommit i samband med drottningens födelsedag:

*Serenissima, Optima Regina,
Humana, Angelica, Divina,
wi celebrera Ehr Nativitet,*

*icke som en Militaris med en Poët,
utan hwardera som en Servus Servorum.
Med all reverentia ex decorum*

Den här typen av dikt kallas makaronisk poesi - en typ av skämtvers där man på ett ofta skälmfullt sätt blandar latin och folkspråk. Ett av de mest kända exemplen av makaronisk dikt är nog 1300-talspsalmen *In dulci jubilo*.

*In dulci jubilo
vi sjunger nu i tro.
All vår hjärtans glädje
är in præsepio
och lyser såsom solen
matris in gremio.
Alpha es et O.*

Senare har makaronisk poesi kommit att stå för allehanda komiska språkblandningar i versform. Ordet härstammar troligen från grekiskans makaria, som betyder matvetegryta. Den här typen av burlesk dikt har som synes mycket gamla anor och är besläktat med det som kallas kökslatin, fast den termen signalerar mer en amatörmässig, alltså ofrivilligt komisk, användning av det latinska språket. Rotväliska är ett annat ord för lite obegripliga språkblandningar, vilka som helst.

Dalin roade sig med att skapa dikter på tysk-svensk rotväliska (stundom med inslag av franska och latin), vilket var något man dagligen kunde höra på Stockholms gator under

Olof von Dalin, 1708-1763, olja av Johan Joachim Streng, Nationalmuseum.

1700-talet. Följande tillfällesdikt författades som gravdikt över en avliden mops: "Grab-Skrift Uber Der HochgeEhrter und Gestrenger Herr Biribibo-Bimberly Bobinett, Von seinen Landesman":

*Mein lieber Lendesman, so solste du
crepiren,
Und als ein ander Nöt in Charons båt
passiren?
Waß hilft es hier zu syn en Tysk von
Tyskenland?
Man stoppet dir und mir ein mal in mull
und sand.*

Som en svepande inspelning av gatans fragmentariska folkvimmel ter sig senare Bellmans rotväliska i inledningen till *Epistel no 33 (Stolta stad)*:

*Was ist das? Ge rum vid Roddar-trappan.
Undan Birfilare, Skoputsare, Tullsnokar och
Matrosar! – Hurra! Lägg sillstjerten på ölkan-
nan. – Trumf i bordet! – Tig Käring. – Svaf-
velstickor här, sex knippor För en hvitven. –
Trumf i bordet! Åtta styfver håller jag. –
Courage du gamla Granadör! [---]
– Le diable! oh que non. – Dit justement
hvor jeg peger, hvor then lille mensch, then
soldat med gule pexerne sitter i pæcken und
beschsteller. – Non, non, non, non, Ce n'est
pas là. – Richtich; Nå Djurgåln. – Oui Djur-
gåln, oui Djurgåln, oui par diefla besitta! –
Mäster Nilses. – Gantz richtich. – Huta åt
Krögarn på bryggan.
Där står han och skäller på Musikanten. –
Ah! il a peur d'être battu. Fripon! – Canalje!
Hundsfoot! Canalje!*

...vilken Povel Ramel lyhört överförde till modern tid i Bellman-pastischen i *Torstigste bröder*:

*Was ist das? – Ge rum vid övergångsfyren! –
Pass upp! Grön lykta! – Hurra! – Stadigt nu!
– Kostar det på, Mollberg? – Undan ur vägen
korvnasare, skoputsare, statstjänstemän och
TV-regissörer! – Släpp fram Mowitz med valt-
hornet! – Seså, skuffas lagom! – Slå'n på tru-
ten! Tig kärring! Pardon, ma Chère! – Moll-
berg, gör inte av med lapplisan i gröna nürn-
bergerkappan! – Hjälpp upp trinda gubben på
mopeden! – Ur vägen, pommes frites-mångla-
re!! Kurage, du gamle kolportör, tre vittin för
en Express! Var gives fluidum?*

Att gå in och ut ur olika författarroller, så kallad rolldiktning, var en vanlig företeelse bland författare under 1700-talet, ofta för att undgå censur, men företeelsen speglar också den nyfikna, gränsöverskridande tidsandan, där både klass- och könsidentiteter gärna sattes ur spel i maskerader och andra rollerkar. Daniel Defoe kallade sig exempelvis "Tom Bankrupt" och "Hubble-Bubble", och Voltaire (i sig en pseudonym) gick under namn som "Une Belle Dame" och "Le Jésuit des anguilles" (Ål-jesuiten). Bellman gestaltade som bekant Fredman, Movitz, Jergen Puckel osv. på ett mångtydigt sätt där han i en och samma

Povel Ramel överförde Bellmans rotväliska till modern tid i Bellman-pastischen *Torstigste bröder*.

visa kunde gå in och ut ur sina roller, både vara, tala och känna som dem och liksom objektivt betrakta dem utifrån.

Visst kan man också se Povel Ramel som en form av rolldiktare, i synnerhet i de verk jag i min avhandling betecknat som sångtextgenren "porträtt". Här gestaltas Ramel, ur ett "jag"-perspektiv, olika typer med dess specifika särdrag. Själva språk- och talstilen är i dessa porträtt grundläggande för att "typen" på ett levande sätt skall "ta form". Men egentligen handlar det aldrig om ett direkt återgivande av ett verkligt sätt att tala. För att man som lyssnare snabbt ska uppfatta vilken "typ" det rör sig om och hela dess "kontext", är text och språkstil koncentrerad. I denna koncentration blandas typens specifika språk, dialekt och uttrycks sätt med normalsvenska i en blandform som ibland kan kallas makaronisk eller rotväliska. Ett typiskt stildrag är att texten som helhet är begriplig men inte fullt "översättbar" eftersom vissa ord är påhittade och bara associativt begripliga. Språket kan sägas "leka" – det "klår ut sig" eller "frigör sig" från normativa språkregler.

Inslag av "svengelska" kan man hitta lite här och var, som i den "hårdkokta" *Travelin' Time* (1959), i snapsvisan *The Bäck Things In Life Are Free* eller som i *Jag diggar dej* (1974) där Ramel skapat en ungdomligt moderiktig "svengelska":

*Knickeliding på dicken.
Boutiquen, boutiquen.
Vicken boutique?
Pop la Pic, aringa ding ding!*

*Jeansen e allrighta?
För tajta, för tajta!
Var ska vi gå å nighta?
Zoom! Bäng! Gloschamadosch!*

I *Min röda poncho ifrån Mexico* är det spanska ord och uttryck som försvenskats eller kanske i högre grad, svenska ord som "förspanskats" på ett makaroniskt sätt:

*Efter ett tag så gled där fram en flott Rolls
Roysico
I vilken satt en viss Don Pedro
Rodriskojsico.
Han sa: Vi kör en liten vända!
Så for vi till hans hacienda.
När jag fick syn på den så sa jag: Oj, oj,
oj-sico!*

På motsvarande sätt hittar vi fransk-svensk makaroni i *Sjö Nössepa Masjäär*, japansk-svensk makaroni i *The Sukiyaki Syndrome* och... tja, makaroniblandning av svenska och "utomjordiska" i *Rymdknuttarna*.

Japansk-svensk makaroni i *The Sukiyaki Syndrome*.

Om man utökar det makaroniska eller rotväliska till att också innefatta normalsvenska uppblandat med dialekt eller bruten svenska, så kan också *Den sista jäntan*, *Naturbarn* och *Måste vägen till Curaçao gynga så?* räknas till det ramelska makaronispråket. Den stora sanningen levereras dock i *Trubaduren* (1974):

*Men me tusen lånta fjedrar
våran språkdrejt e uppblannad –
Man går hem å slår i lexikon,
fösst sen blir man förbannad!*

Johanna Broman Åkesson

Povel Ramel knäpper upp

Mina första 37 år

Del 2

Povels första memoarer (som till viss del ligger som underlag till hans följande memoarböcker "Följ mig bakåt vägen" och "Som om inget hade hänt") publicerades i sex nummer av Allers 1959. Det är ett omfattande textmaterial som vi publicerar i flera nummer av Sverker. Här kommer den andra delen:

Det var ungefär vid den här tiden jag blev bekant med Ewa Sophi Drömmington.

Ewa Sophi, min egen lilla Musa

Hon kom ur intet. Hon föddes en dag i mina fantasier, klev fram ur mitt medvetande fix och färdig, med alla inre och yttre attribut fullt utvecklade. Hon var skaldinna, jag visste precis hur hon skrev och vad hon skrev. Och det var förstas inte så underligt, för Ewa Sophi var vad man med ett fint uttryck kallar för mitt alter ego, mitt andra jag. Eller mitt språkrör, hur man nu ska uttrycka det. Jag hade faktiskt ända sen jag var liten älskat att sitta och rita och fantisera för mig själv, och när jag blev så stor att jag lärt mig att skriva någorlunda tydligt lät jag fantasin få vingar med pennans hjälp. Jag kretade och blötte pennspetsen på tungan, och fram växte underliga poem, små elaka eller vänliga sagor (alltefter mitt humör) och andra lustiga ting. Mycket kastades bort, mycket gömdes i en skrubbe och äkte i väg vid tillfälliga utbrott av städ- och uppröjningslusta. Men en hel del bevarades, och jag har det kvar fortfarande. När jag en gång åtskilliga år senare drabbades av tanken att utge min alldeles speciella version av vårt lands historia och kallade den boken för "Från Asar till Wasar", så gjorde jag vid det tillfället egentligen ingenting annat än utvecklade de anteckningar jag fört i ämnet redan i tonåren. Jag köpte en brun anteckningsbok på Epa och textade den proppligt med egenhändigt författade noteringar just om svenska historien. Till och med titeln hade jag klar den gången!

Ewa Sophi Drömmington – jag undrar ändå om man får ta hennes utgjutelser som direkta spegelbilder av min egen uppfattning om mig själv och omvärlden! Det finns de som gjort det – för Ewa Sophis alster kom så

småningom ut av trycket och recenserades vederbörligen av skickliga och ansvarskännande litteraturkritiker (gumman dyker upp i min bok "Min galna hage") – men själv tror jag innerst inne inte att vad Ewa Sophi avslöjade om sitt själliv kan mer än i begränsad omfattning direkt återföras till mitt eget mentala tillstånd. Men det är klart att mycket av vad som dolde sig innanför kavajen hos mig kom fram den vägen, med Ewa Sophi som väggröjare. Ta den här lilla strofen till exempel:

*Gustaf, du lille
konstige kille,
sitt inte så ensam!
– Jag är inte ensam!
Gustaf, du lille
mystiske kille,
varför inte leka?
– Jag vill inte leka!
Gustaf, du lille
enslige kille,
skaffa dig en pojkvän!
– Jag vill ej ha pojkvän!
Gustaf, du lille
minkige kille,
skaffa dig en flickvän!
– Jag vill ej ha flickvän!
Gustaf, du lille
magiske kille,
skaffa dig då båda!
– Jag vill ej ha båda!
Gustaf, du lille
enstaka kille,
du vill ej ha pojkvän,
du vill ej ha flickvän,
du vill ej ha båda.
Säg vad vill du då ha?
– Jag vill ingenting få,
jag har så roligt ändå!*

Den dikten tillägnade jag redan då den skrevs Ewas kusin Georg, vilken "ofta syntes sitta ensam på en stubbe, roande sig själv med att göra gubbar". Det slår mig att den där Georg faktiskt kunde vara jag!

Efter Kungsholms läroverk hamnade jag i Samgymnasium och diverse andra läroanstalter innan jag kom till en skola som jag verkligen tyckte om: Sigtuna Humanistiska. Av min far hade jag vid ett tillfälle fått en saxofon i födelsedagspresent. Sällan har nånting blivit så misshandlat av någon som saxofonen blev av mig, men hur det var så lärde jag mig att tuta i den, åtminstone kunde jag relativt snart frambringa ljud ur den. På Sigtuna Humanis-

tiska satte jag upp mitt livs första orkester: jag var 13–14 år och mycket stolt.

På skolan spelade vi förstas också revy, och naturligtvis var jag med och hade minst sju fingrar med i ett par revysoppor. Vid ett tillfälle hade vi planerat en revy, i vilken orkestern getts en stor och framskjuten och i mitt tycke rättvis roll. Vi hade fått klartecken av vår fine gamle rektor, men när kvällen före premiären en annan magister kom ner för att "kontrollysna" vägrade denne kategoriskt att erkänna orkesterns berättigande i sammanhanget. Så där musik passade verkligen inte på en fin gammal skola som den här! sa han.

Vi vägrade emellertid att ge oss, och slutet på visan blev att det fick sammankallas extra lärarkollegium där saken togs upp till prövning. Med alla röster mot två beslöts att vi skulle få framföra vår revy och orkesterns inslag i full frihet, ett beslut som nog framför allt förestavades av det skälet att diverse andra skolor var inbjudna att övervaka premiären och chikanen av en inställelse i sista minuten skulle blivit för stor. De två lärare som röstat nej reste bort premiärdagen!

Jag vet inte om jag hade gått skoltiden ut på Humanisten om inte en händelse inträffat som radikalt förändrade mitt liv. Jag förlorade båda mina föräldrar vid en bilolycka och flyttade hem till en faster till mig, överstinnan Elsie Virgin. Det var en förtjusande dam, och jag är henne oerhört stort tack skyldig, för hon förstod mig och mina speciella utförsåvor och lade aldrig hinder i vägen när det så

småningom blev tid för mig att definitivt välja den väg jag skulle gå i livet. Tvärtom hjälpte och understödde hon mig, uppmuntrade mig och skaffade mig till och med massor av jobb i det yrke jag slutligen valde, musikerns. I och med mina föräldrars död flyttade jag emellertid åter till Stockholm och gick ett år på Whitlockska skolan. Men sen slutade jag i första ring – jag hade absolut inte lust att läsa.

Fru Musica och gumman Rita

I stället beslöt jag mig för att bli tecknare, och därför började jag hösten 1938 på Welamsons reklamtecknarskola i Stockholm. Där träffade jag några av de unga män, med vilka jag senare skulle drabba hela svenska folket i radioprogrammet "Föreningen för Flugighetens Främjande". Tiden på Welamsons – jag gick där två år – var rolig och på sitt sätt ganska nyttig, fast jag inte var ett spår intresserad av att rita kuber och annat och verkligen inte alls var tagen av möjligheterna att få rita croquis. Det blev mest gubbar, som vanligt!

— Du gör väldigt roliga gubbar! sa Welamson ibland, men jag förstår inte hur du ska kunna förtjäna ditt levebröd som tecknare på att bara rita gubbar!

— Det är icke heller meningen, min gode man! replikerade jag då. För jag hade nog sanningen att säga själv insett att fru Musica stod mitt hjärta betydligt närmre än gumman Rita.

Sommaren 1939 hade jag mitt första professionella engagemang, på bad- och kurorten Källvik nere i Småland, en fullkomligt underbar idyll som det finns åtskilligt av i Sorglösa

brunn, om ni nu kommer ihåg vad den handlar om. Jag hade tillbringat några barn-domssomrar därnere med mina föräldrar, och nu spelade jag alltså till dans i Societetshuset! Med mitt spelande var det uppriktigt talat både si och så, och behärskade jag tre tonarter så var det vackert. Där skrev jag också min första revy. Den hette "Sommarfräknar" och gjorde, enligt vad jag sanningsenligt kan påstå, ofantlig lycka.

Vad skulle unge Povel ägna sig åt när det nu stod alltmer klart för honom att den ljusnande framtid som tecknare inte var hans? Jag hade mitt val klart, min faster Elsie understödde mig, men förmyndarna var inte lika lätta att övertala. Till slut gick det i alla fall.

— Näja, sa förmyndarna, bli musiker då. Men kom inte fler gånger och ändra dig.

Jag lovade, och vad jag vet har jag inte svikit det löftet ännu!

Som väl beslutet var fattat och konfirmerat blev det äntligen nån ordning och reda i pianostudierna. Jag sattes först i pianolära hos en snäll dam som bibringade mig de ordentliga grunderna, men det hade hon skam till sägandes inte mycket för. Jag var inte road av att läsa noter, en dumhet som jag fick sota för sen när jag tvingades att komplettera mina kunskaper. Men fröken Törn – pianolärarinnan – tyckte bestämt inte att jag var så hopplös i alla fall. Om ni inte tycker att det är skryt och så där ska jag faktiskt be att få citera vad den snälla fröken Törn sa om mig vid ett tillfälle långt senare. Så här snäll var fröken Törn faktiskt:

"Han hade en utpräglad musikalitet med en särpräglad rytmik. Visst hade han sin egen uppfattning om hur han ville ha de gamla klassikerna. Han kunde inte alltid godta andras tankegångar, men hans musikaliska begåvning, hans levande kontakt med musiken kunde man inte ta fel på. Jag kommer aldrig att glömma en föreställning där Povel spelade dirigent. Tonerna flödade från en grammofoon, och Povel dirigerade. Det var rent fantastiskt. Vi hade mycket roligt".

Javisst hade vi roligt, framför allt jag som fick spela ut så mycket jag ville och fläktade med armarna värre än en bookmaker på en engelsk kapplöpningsbana!

Nej, de gamla klassikerna var den gången ingenting för mig. Jag låg avgjort mer åt det

synkoperade hållet. Faster Elsie Virgin insåg det tidigare än alla andra undantagandes mig själv. Hon såg till att jag fick ta lektioner i pianojazz för musikern och kapellmästaren Bosse Rosendahl, och tack vare hennes outtröttliga nit fick jag också massor av spelningar.

Jag som vill opp

Hösten 1939 såg mig också för första gången på en scen. Det var i Aftonbladets talangtävling "Vi som vill opp". Där föredrog jag en egenhändigt tänkt, skriven och komponerad låt som jag kallade *A sleepy serenade*. Vitsen med den var att jag hela tiden satt och gäspade och småsjöng medan jag lät händerna lite slött glida över ett antal osorterade tangenter, och såtillvida gjorde numret lycka som en stor del av publiken efter hand föll in i gäspningarna och var ytterst nära att somna och ramlar ner från bänkarna på Folkan, där seansen gick av stapeln. Men mitt på första bänk satt herr Kar de Mumma, och ensam av alla kunde han inte lockas till ens den mest försynta gäspning!

Tiden gick, det blev dags för den så kallade lumpen. En dag knackade Kronans representant på dörren – det var min tur. Jag funderade en stund på hur jag skulle ställa mig men beslöt trots allt att hörsamma kallelsen.

Det fanns liksom inte mycket annat att göra!

Povel Ramel återkommer (nästa nummer). Försumma inte den skakande skildringen av hur han höll på att vända upp och ner på Flygstaben! Missa inte den sanningsenliga redogörelsen för hur han var nära att bli tagen som spion. Gotta er redan nu åt berättelsen om det första mötet mellan honom och Martin Ljung!

DAX IGEN!

Vi fick ett mejl till redaktionen med en text skriven av Gunnar Olsson, journalist i 40 år på Sveriges Radio och Upsala Nya Tidning.

I maj 1963 åkte jag till ett stort cirkustält mitt i Uppsala. Men det var ingen vanlig cirkus jag skulle till, utan till Knäppuppen! För en gångs skull skulle vi i Uppsala få uppleva en livs levande revy – DAX IGEN!

Lite nervös var jag allt! Jag hade inte pratat med någon i revygruppen, men det kändes självklart att jag skulle be Povel själv om

lov. Lov till vad då? Jo, jag skulle spela in hela revyn, och jag var väl rustad för uppdraget.

Jag hade två utmärkta bandspelare, Tandberg 62or, detta för att kunna göra en oavbruten inspelning. Rullarna räckte ju bara en halvtimme, men nu kunde jag ”byta rulle” i lugn och ro.

Mikrofonen var en ”höjdare”, en Pearl CK8, kondensatormikrofon. Den var berömd för sitt rena, krispiga och fina ljud. Bra stativ och bra kablar förstås därtill.

Men så var det ju ett MEN! Skulle Povel gå med på det här? Det var ju verkligen ett vågspele. Biljett hade jag skaffat i god tid före föreställningen, så nu var det ”bara” att söka upp Povel...

Wilken härlig överraskning! En lugn och avspänd Povel Ramel var till och med intresserad av utrustningen och gav utan reservationer sitt tillstånd. Jag lovade honom självklart en fin kopia av inspelningen. Den ende som inte gillade det hela var Yngve Gamlin...

Så var det bara att rigga upp utrustningen,

upp på scen! Revyn börjar ju lite ”försiktigt”, med Marskens dotter, en pjäs som spelades av Frönoms teatercirkel, med demonregissör och allt. Då upptäckte jag till min fasa att mikrofonen skramlade i sin korg!!

Vad göra? Med hjärtat i halsgropen gick jag rakt över scenen och rättade till mikrofonen. Detta tog 20 sekunder men de kändes evigt långa. Sune Mangs sa ”Vem sjutton är det där? Hör han hit??” Men det var det enda på bandet som vittnade om något störande. Och inspelningen blev superb. Bl a är uppsalaversionen av *Liten turistflamenco* den bästa jag hört.

När Povel och Mikael satte i gång att jobba med Jättebumet flera år senare sände jag till dem en proffskopia av hela revyn – men jag tror inte att de hann lyssna på mitt band.

I tältet i Uppsala 13 maj 1963 blev det en strålande föreställning med en lycklig publik – och en generös och varm och vänlig Povel som gav mig ett minne för livet.

Gunnar Olsson

Vi söker en ny webbredaktör

Är du vår nye webbredaktör som kan hjälpa till att redaktionellt sköta om Povel Ramel-sällskapets hemsida?

Nuvarande redaktör, Lennart Andreasson, har önskemål om att bli ersatt, men kommer att stötta en ny redaktör under en övergångsperiod, lång eller kort.

De krav som ställs är noggrannhet, tålamod samt hyfsade kunskaper när det gäller Povel Ramels produktion. Stor vikt läggs vid en attraktiv START-sida, men även en kontinuerlig uppdatering av alla faktasidor. Nedanstående ”Nytt på Webben” ger information om hemsidans innehåll. OBS! ”Affären Ramel” sköts av sällskapets sekretariat och inte av webbredaktören.

Du som är intresserad: Hör av dig till info@povelramelsallskapet.se. Vid frågor om det redaktionella arbetet: Hör av dig till lennart.andresson39@gmail.com (OBS! Stavningen ”andresson” är rätt.)

Nytt på webben

Webben, eller Povel Ramel-sällskapets hemsida (www.povelramelsallskapet.se), förnyas nästan varje dag, åtminstone START-sidan. Där finns alltid nyheter att berätta om, konserter och andra arrangemang att annonsera ut, Povel närstående jubilarer som bör gratuleras eller minnas etc. Dessutom länkar till fylliga reportage om Rameltillställningar, både i sällskapets regi och andras.

Du besöker väl hemsidan? Och har den även uppkopplad på mobil och Ipad/surfplatta. Egentligen kräver den visit varje dag, om man inte ska missa något roligt. Via knapparna överst på Webben når du också mängder med Povelfakta om sånger, monologer, skivor, böcker, artiklar, revyer, shower, filmer, radio- och TV-program, teckningar och mycket annat.

Du kan även som medlem, via Om sällskapet /Medlemsinloggning läsa viktiga rapporter i samband med årsmöten med mera, kolla sällskapets medlemsmatrikel och läsa samtliga SVERKER som utkommit, som pdf-filer.

I ”Affären Ramel” behöver du inte vara medlem i sällskapet för att handla, förutom då detta särskilt anges. Där finns böcker, skivor, DVD, sällskapets årskalender etc. Du har väl inte glömt köpa in 2020 års kalender, med unika Povelteckningar från 1938?

Lennart Andreasson
webbredaktör

Inspirerad utav dej

Visan skrev Povel 1944 och sägs vara Povelns kärlekshyllning till sin blivande fru Susanna. För familjen Ramel har den betytt mycket. Senast vid Lotta Ramels son Jims bröllop i september spelades den. Visan var "baksida" på skivan med *Johanssons Boogie Woogie Vals*.

*Mitt hjärta fylls av ljuva toner,
och min tanke blir liksom en vacker melodi*

*som går la-di-a da-da da-ra ra-ra,
la-di-a da-da da-ri, inspirerad utav dig.*

*Och tusentals, ja millioner
utav fåglar små jag hör ut i min fantasi
sjunga la-di-a da-da da-ra ra-ra,
la-di-a da-da da-ri, inspirerad utav dig.*

*Varenda gång vi två
tillsammans gå
på en stilla aftonpromenad,
då hör jag gång på gång
den lilla sång
som säger mig precis som saken är,
att jag är kär.*

*Hur grå än skymningen faller när som
dagen är slut,
i mitt hjärta lyser solen lika klar liksom
föret.
Fast kring mig dimmorna svepa likt den
gråaste mur
vet jag att den visan du mig gav
jämt ska gå i dur, i dur.*

*Mitt hjärta fylls av ljuva toner,
och jag vet när som vi skiljs att hjärtats
melodi
låter la-di-a da-da da-ra ra-ra,
la-di-a da-da da-ri, inspirerad utav dig.*

Från Jim Ramel Kjellgrens och Bernadette Hutsons bröllop den 5 september.

Samma dag gifte sig Anja Nordberg, som sitter i sällskapets styrelse, med Johan Perup (son till Sven Perup) så nu heter Anja också Perup.

Ramelbuljong – tältversionen

”Äntligen händer det något” det var det allmänna tillropet när Povel Ramel-sällskapets systerförening Povediggarna arrangerade en Ramelbuljong i cirkustältet hos Grand Circus Hotel i Malmö den 27 september. Vi följde alla Tegnells restriktioner och ett trettiotal personer vågade trotsa Coronan.

Vi fokuserade på nummer från tältrevyerna. Första knäppuppen var givetvis i fokus och vi inledde med ett klipp ur nostalgi-inspelningen som Povel gjorde med ”Knäpp upp, relax, koppla av” och presentationen som Flickery Flies gjorde tillsammans med Gunwer. Därefter följde *Dom stackars cirkusdjuren*. Anders Ruud läste ur memoarerna och tillsammans med Mikael Svensson gjorde han Trokonstnären ur Semestersångarna, numret där Hasse Alfredson debuterade i Knäppupp.

Mikael Svensson sjöng även *Killarna som gjorde henne fet* och *Erik Anders Svensson-Typing*. Vi sjöng mångsång och tittade på filmer, bland annat Kortknäpp från tältturnén **Knäppupp III**. Lars-Åke ”Sasse” von Vultée hanterade tangenterna med bravur.

Vi passade även på att hålla vårt årsmöte, som blev uppskjutet i våras. Förutom alla

omval blev Caroline Lundberg invald som suppleant i styrelsen. Därmed har vi fått en mästarefotograf i styrelsen.

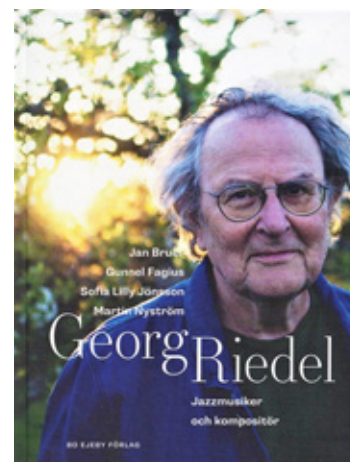
Text: Börje Åhgren
Foto: Caroline Lundberg

Georg Riedel, ett musikaliskt geni

Biografier över våra jazzlegendarer är på modet. Den senaste är en skildring av Georg Riedels liv: Mannen med jazzen som bas, som efterträtt Alice Tegnér som barnens kompositör och ägnat sig åt både kyrkomusik och annan konstmusik.

Povel Ramel-sällskapets hedersmedlem, Jan Bruér, är en av biografins författare. Även om Povel Ramel inte nämns i boken, så knäppste Georg Riedel sin bas i flera Povelcovers, till exempel i den LP som gavs ut 1976, Arne Domnéus spelar Povel Ramel. Läs boken över en av våra musikaliska genier, som fortfarande 86 år ung håller musiken igång!

Lennart Andreasson

Povelentusiaster som lämnat oss

Bill Friman

Susanna Ramel med Bill Friman från 2013. Foto: Lennart Andreasson

Povel Ramel-sällskapets hedersmedlem Bill Friman har avlidit. Vi minns honom med stor saknad. Bill var en av detta lands främsta Povel Ramel-expert, som levtt sitt liv i ständig kontakt med Povel och hans produktion. ”Han kan mer om mig, än vad jag kan själv”, har Povel uttryckt det. Ofta fick Bill också rycka in och hjälpa Povel med både inspelningar och gamla texter.

Ty Poveltexter hade han cirka 1 200 nedskrivna. Och av annan Rameliana hade han praktiskt taget allt när det gäller skivor, inspelningar, filmer, foton och annan dokumentation. Dessutom tidningsklipp! Susanna Ramel gav Bill ett antal väskor fulla med Povelklipp från 1938 och framåt, som Bill ägnade sju år åt att klistra in i A4-pärmar. 61 pärmar blev det. Dessa har

nu övertagits av Povel Ramel-sällskapet till framtida Povel forsknings framma. ”Blå Böcker” är han också pappa till: ”Povel Ramels produktion A-Ö”, tre stora inbundna volymer plus ett supplement, utgivna i 20 exemplar som present till vänner.

Bill grundade också Povel Ramel-klubben ”Jonathan Blake Fun Club” (OBS, ”Fun” och inte ”Fan”), 1982 – en entusiastklubb på 9 medlemmar (+ Povel som ständigt hedersgäst). Klubben gav bl.a. under 20 år ut ett årligt pris, en purjolök i keramik, till Povels medarbetare (Hasse Alfredson var den förste som fick och Mikael Ramel den siste).

Nationellt uppmärksam blev Bill 1989 när han ställde upp i TV:s Kvitt eller dubbelt (tyvärr utan att vinna) och 1994 när han var Sommarvärd i radio.

Bill var under flera år ceremonimästare vid utdelandet av KaRAMELOdiktstipendiet och delade också en tid ut utmärkelsen ”Povels penna” till duktiga lokalrevymakare på de årliga revyfestivalerna.

Bill Friman var inte bara hedersmedlem, utan även en verklig hedersman. Ringde någon och önskade material, så ställde han upp (ibland var det Povel som hade rekommenderat någon att ringa). Han blev 78 år och sörjs närmast av hustrun Birgitta. Vila i frid, Bill! Och hälsa Povel och Susanna!

Lasse Johanson
Lennart Andreasson

Lasse Seger

Povelentusiasten, jazzfotografen och skribenten Lasse Seger, Veberöd, har lämnat oss efter en kort tids sjukdom.

Lasse, tillsammans med hustru Bodil, har varit medlemmar i Povel Ramel-sällskapet sedan starten. Här i Sverker har vi emellanåt kunna läsa hans artiklar och recensioner.

Ärevördiga ”Orkesterjournalen” var en annan av hans favorittidningar. Där medverkade han som både artikelskrivare, skivrecensent och fotograf. Lasse var en omvitnat skicklig jazzfotograf, som ställde ut sin fotosamling på både Ystads museum och Veberöds bibliotek. Han finns också representerad med många foton i de biografier över jazzprofiler som utkommit på senare år: Arne Domnérus, Putte Wickman, Svend Asmussen och Georg Riedel. Även Povel har Lasse fotograferat i många sammanhang.

Under senare år var Lasse också en populär kåsör i Skånska Dagbladet, där han ventilerade det mesta. Många fick också ta del av Lasses kunskaper om Povel och jazz i studiecirklar och dagverksamhet i Veberöds församling, på ortens bibliotek samt även utanför Veberöd.

Tack för allt, Lasse! Vi hoppas du finner ro där du nu befinner dig, att du spisar musik ihop med Povel och jazzens idoler, att kameran får arbeta med ljuvliga motiv och att du finner fortsatt inspiration att formulera dig i tal och skrift.

Lasse Seger skulle fyllt 81 år i oktober. Han sörjs närmast av hustru Bodil och två söner med familjer.

Text och bild: Lennart Andreasson

Sigge Cederlund

Skåneprofilen Sigge Cederlund har avlidit efter en tids sjukdom. Sigge var eldsjäl i uppstarten av Piratensällskapet, 1982, som nu är Sveriges största litterära sällskap med cirka 3 500 medlemmar.

Sigge var även stor Povelentusiast, och han och hustru Ingrid har varit medlemmar i Povel Ramel-sällskapet sedan starten. Sigge följde Povel Ramel under hela livet, och han och hustru Ingrid var vänner med Povel och Susanna.

Sigge hade många epitet: Berättare, skådespelare, författare, estradör, pianist. Han var ständigt huspianist och underhållare vid ett tjugotal träffar hos ”Povel i Lund”. Hans största filmroll var i Bo Widerbergs ”Lust och fågning stor”.

Sigge blev 89 år. Han sörjs närmast av hustru Ingrid och två döttrar med familjer.

Text och bild: Lennart Andreasson

Opublicerat

Dansk filmaffisch: "Skør efter noder" betyder ungefär "Galen av noter" och är den danska versionen av Ratataa.

AVRÄKNING

DANMARK

Tid	Kompositör	Komposition	Förlag	Kr.
1967	Ramel, P.	Johanssons Boogie	Seuter	1,10 1,11
1.10.16- 30.9.47	"	En lille en søbrø Foreningen f. Føroykøstet	"	5,76 11,85
1967	Underb.	Johanssons Boogie	Seuter	5,10
				25,97

4 Kr. 25,97 efter en besktnad kurs av 75,05 = Svenska Kronor 1948

Avräkning från Povels musik spelad i Danmark. Oklart om det är radio eller i verkligheten.

Ytterligare en av Povels hattar. Denna kan ha varit med i numret Karl Nilsson.

Povel har fått tre Grammisar. Grammis instiftades 1969. År 1971 fick han och Wenche Myhre en Grammis för årets produktion från scen, film, radio och TV för The PoW Show. Året efter fick Povel en Grammis i samma kategori för Vid pianot: P Ramel. Grammisgalan var nedlagd 1973–1987, men år 2000 fick Povel en Hedersgrammis.

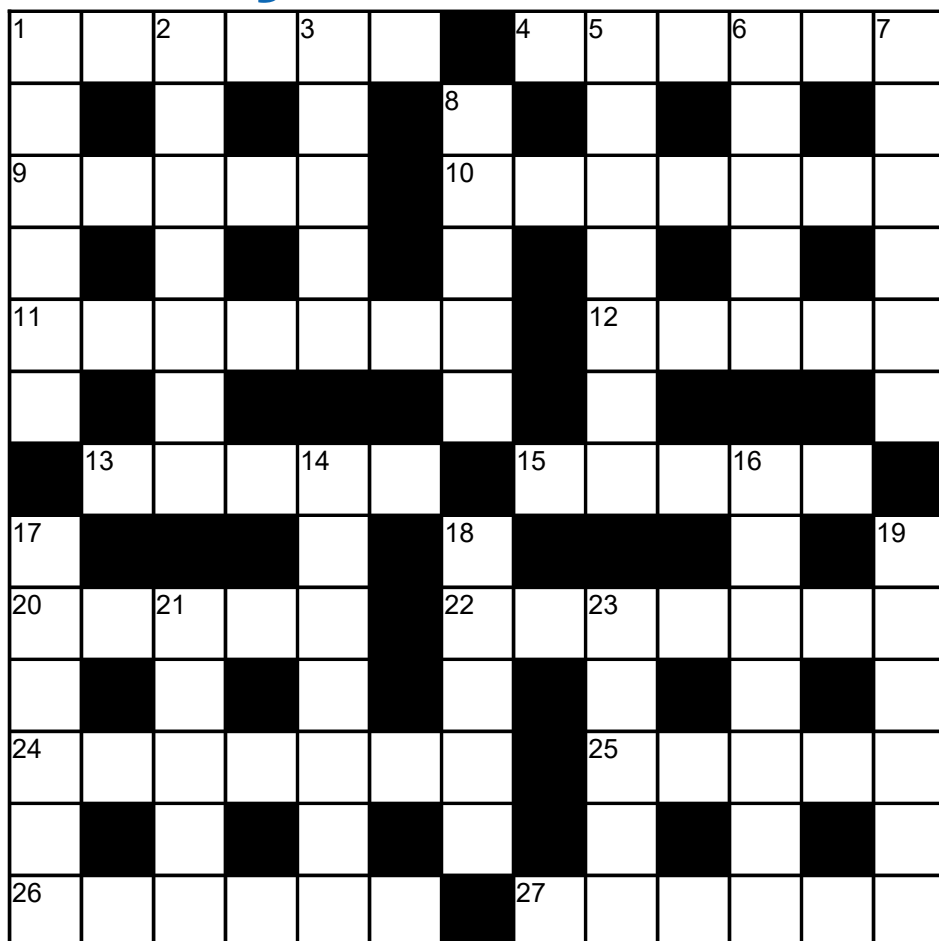
Pressackreditering, eller presslegitimation som Povel fick från Aftonbladet vid något tillfälle.

Jonathan Blake Fun Club delade ut dessa vackra purjolökar till Povels nära och samarbetspartner. Denna har tillhört Susanna Ramel.

Povelkryss

Konstruktör: Anders Lundquist

Vågrätt

- Den mångsysslande Yngve
- Haralds häst i negerad form
- Var Povel i förhållande till Martin
- Blev bl a *Följ mig bakåt vägen*
- Blev Hasse Alfredson till
Alla 4 i Semestersångarna
- Povels första skivmärke
- Han som hade fått en jordglob av tenn
- Povels medförfattare i
De sista entusiasterna
- Är Povel av många
- Är extra glädjande bifall
- Ett keramikinstrument som Oscar Rundqvist behärskade
- Sjöngs i *Sorglösa Brunn*
- Var väl Povels personliga loge?
- Centralt i *Dom små små detaljerna*

Lodrätt

- I den hamnade Albertina
- Povels Maharadjas hemvist
- Povels verkade aldrig sina
- Om denne Laban sjöng Povel redan 1949
- En sådan var visans Kalle
- Gjordes för fantasiprodukten Bröstmeiers kanelcylindrar
- Ett färdmedel i *Titta det snöar*
- Sådana knäppkängor menade Povel att Knäppupp knäppte upp
- Prydde *Den lille tecknarens* fröken
- Mången sådan roades av *Knäpp igen* på Chat Noir
- Var den stackars Acke
- Sceniskt komplement till replik
- Blev väl alla i publiken i Knäppupptältet
- Skillnaden i deras besjäng Povel och Wenche i *PoW Show I*

Nya medlemmar i sällskapet

Sedan förra Sverker har följande personer blivit medlemmar i Povel Ramel-sällskapet. Vi hälsar dem varmt välkomna!

Chris Lundberg, Nacka
Ivar Westin, Uppsala
Dagobert och Bitte Billsten, Ekerö
Hans Olof Svensson, Halmstad
Göran och Chri Rammer, Hölö
Olle Melin, Lidingö
Göran Ljusteräng, Säter
Lennart Altino och Ulrika Barrling, Stockholm
Anders Tegner, Nyköping
Ninni Wahlsten, Hässelby
Björn Löfholm, Johanneshov
Pia-Maria Redin, Rödeby
Kaya Ålander, Stockholm
Perry och Carina Levin, Klågerup
Anders Wiklund, Katrineholm
Bo Larson, Knislinge
Pär Dahlman, Sundsvall
Ingemar Björklund, Stockholm
Hans-Eric Gullander, Kista
Lars Olof Gustafsson, Alingsås
Nils Weibull, Göteborg
Pär-Håkan Bergström, Stockholm
Patrik, Anna och Ebba Hadenius, Lidingö
Conny Eklund, Tyresö
Anders Callmer, Stockholm
P-O Alfredsson, Göteborg
Kerstin Lidén, Lidingö
Anita Hallgren Sibring och Hans Sibring, Stockholm
Oscar Edlund, Stockholm
Maria Eklund, Solna
Gustav Gustavsson, Norberg

Bladbergeri och sånt

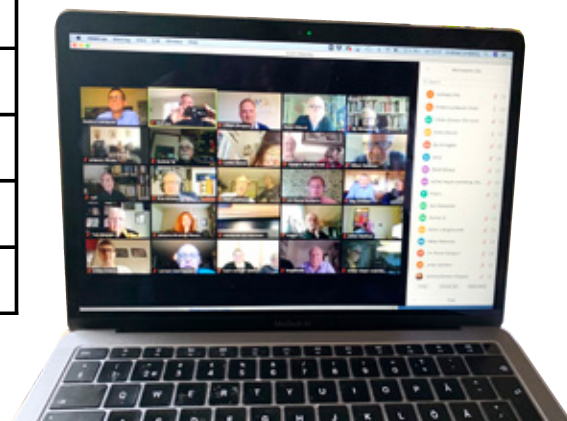

Lösning till förra numrets Povel-kryss

Vinnare blev Göran Anér i Uppsala, Göran Hedlund i Gävle och Bengt Lagerstedt i Stockholm. Vinnarna får varsin ordkunnig penna.

Zoomårsmöte

Den 7 november hölls årsmöte via Zoom. Dryga 30 personer närvarade.

Vad tänker Povel?

Var med i vår tävling!

Skicka ditt tävlingsbidrag (gärna flera förslag) så att det är oss tillhanda senast den 1 mars till:

Povel Ramel-sällskapet
c/o Anders Lundquist
Fleminggatan 91
112 45 Stockholm.

Eller mejla till:
info@povelramelsallskapet.se

Vinnande bidrag publiceras i nästa nummer av Sverker.

**”På telefonledningen
var det tydligen en störning. Jag
beställde ju en taxi, inte en
noshörning”**

Tankebubblätävlingen från förra numret vanns av medlemmen nr 1201, Mats Hansson i Bjärred. En ordkynnig penna från Povel Ramel-sällskapet kommer på posten. Redaktionen tackar så mycket för de övriga tävlingsbidragen. På förra sidan (sid 23) finns det här numrets tävling. Skicka gärna in ditt förslag, eller flera förslag!

**Vinnande
tankebubbla inskickad av
Mats Hansson**